

FNV
Houttuinlaan 3
3447 GM WOERDEN
T 088 368 0 368

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid in de Tweede Kamer der Staten Generaal

CNV
Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht

E-mail: cie.szw@tweedekamer.nl

T 030 751 11 00
F 030 751 11 09

cc: de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
mw. J. Klijnsma

VCP
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90525
2509 LM 's-Gravenhage

T 070 349 97 40

Datum	Uw kenmerk
6 juni 2016	
Ons kenmerk	Telefoonnr.
088 /GvD/cd/mvl/rvb	
Onderwerp	E-mail
Algemeen Overleg over pensioenen op 8 juni	

Geachte dames en heren,

FNV, CNV en VCP maken zich ernstig zorgen over de financiële positie van een groot aantal pensioenfondsen en hun deelnemers. Een reeks van voorwaardelijke pensioenverlagingen dreigt vanaf 2017 en vanaf 2020 in een aantal fondsen te moeten worden omgezet naar onvoorwaardelijke pensioenverlagingen. Hoe breed dit speelt is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de rente en van rendementen in de komende maanden en jaren. Al geruime tijd vragen FNV, CNV en VCP hiervoor uw aandacht en hebben dan ook op rapportage van DNB aangedrongen.

Mede door de lage rente en het UFR-besluit van juli 2015 staan dekkingsgraden sterk onder druk en wordt de kostendeckende premie steeds verder opgestuwd. De rente ligt op een historisch gezien zeer laag niveau door de grootscheepse interventies van centrale banken, die de rente - langdurig en kunstmatig - onder zijn economische fundamentele waarde brengt. Dit gebeurt tegen de achtergrond dat de pensioenen van veel mensen al onder druk staan, doordat steeds meer werkenden, met een onzeker contract of door de overstap (al dan niet gedwongen) naar zelfstandige zonder personeel, geen of te weinig pensioen opbouwen.

Pensioendeelnemers worden geraakt, omdat wordt gewerkt met een pensioencontract dat bijzonder rentegevoelig is. In de jaren dat de rente hoog lag (jaren tachtig) is deze rentegevoeligheid niet aan de oppervlakte gekomen, omdat toen met een vaste discontovoet werd gewerkt. Nu de rente zeer laag is, wordt de rentegevoeligheid wel pijnlijk duidelijk en dat geldt het sterkste voor de lange termijnverplichtingen.

Die zijn voor een 30-jarige deelnemer ongeveer drie keer zo hoog geworden in de periode 2007-2015 terwijl zijn pensioenvermogen 'slechts' met een ruime factor twee is toegenomen. Het zou goed zijn om jongeren meer inzicht te geven in het voor hen gereserveerde pensioenvermogen in de huidige pot. Dan zou blijken dat de pot voor hen niet leger maar juist voller is geworden. Dit zou in lijn zijn met waar de SER in zijn toekomstverkenning op aandringt, door het opgebouwde pensioenvermogen inzichtelijk te maken.

De rentegevoeligheid is sterk vergroot door de gekozen methodiek van het UFR-besluit van juli 2015. De nieuwe UFR is rentegevoeliger en instabieler dan de oude UFR en maakt de pensioenverplichtingen langer dan 20 jaar circa €60 miljard duurder. In het onlangs door EIOPA uitgebrachte "Consultation Paper on the methodology to derive the UFR and its implementation" wordt de nieuwe UFR bekritiseerd als zijnde te instabiel en te rentegevoelig. EIOPA stelt dan ook in lijn met het pleidooi van FNV, CNV en VCP, een stabielere UFR voor.

Onlangs bleek uit een analyse die het kabinet heeft gemaakt op verzoek van de Eerste Kamer dat het huidige FTK voor pensioenfondsen net zo strikt uitpakt als Solvency2 voor verzekeraars. Daaruit blijkt dat door het UFR-besluit van DNB uit juli 2015 in feite - via de omweg van een instabieler en rentegevoeliger UFR - materieel zo ongeveer Solvency 2 van toepassing is verklaard op Nederlandse pensioenfondsen. Daarmee wordt voorbij gegaan aan het verschil in nominale zekerheid namelijk 99,5% bij verzekeraars versus 97,5% bij pensioenfondsen. Dit is in strijd met wat er in Europa daarover is afgesproken in IORP.

Deze vergroting van de rentegevoeligheid voor lange termijnverplichtingen wringt. In feite worden in het huidige contract de verkeerde garanties aan jonge deelnemers gegeven. Er wordt een nominale toezegging gedaan maar een geïndexeerde toezegging nagestreefd. Een puur nominaal pensioen zou voor jongeren tot een halvering van de geambieerde pensioentoezegging leiden. Deze rentegevoeligheid op de lange termijnverplichtingen geeft een flinke neerwaartse druk op de dekkingsgraad. Daardoor werkt deze ook door naar het pensioen van ouderen, dat daarmee onder druk komt. De koopkracht van ouderen staat in 2017 daarnaast ook onder druk door allerlei fiscale maatregelen, waardoor zelfs ouderen met alleen AOW ook koopkrachtverlies dreigen te lijden. Een verlies aan koopkracht dat niet los kan worden gezien van het feit dat senioren in de periode 2009-2016 steeds zijn achtergebleven door een mix van fiscale- en zorgmaatregelen en doordat het pensioencontract sterk is getroffen door het drukkende rentebeleid gericht op het redden van de economie en de bankensector, na de krediet- en de eurocrisis.

Steeds breder wordt onderkend dat vooral de lange verplichtingen (langer dan 20 jaar) op een andere manier zouden moeten worden behandeld dan nu het geval is. Maar dat vergt een nieuw pensioencontract, dat in 2017, maar realistisch gesproken ook niet in de jaren 2018 en 2019 beschikbaar zal zijn.

Datum
6 juni 2016
Ons kenmerk
088/GvD/cd/mvl/rvb
Pagina('s)
3 van 3

Daarom dringen FNV, CNV en VCP met kracht aan terug te keren naar een stabiele methodiek en de grote rentegevoeligheid in ons pensioencontract terug te brengen tot er een robuuster en minder rentegevoelig pensioencontract is uitgewerkt.

FNV, CNV en VCP dringen in dat kader aan op vergelijkend internationaal onderzoek naar het beleid dat andere landen met kapitaalgedekte pensioenen hebben ontwikkeld. Veel landen hebben de afgelopen jaren maatregelen genomen om het hoofd te bieden aan de dalende rente. Ook kan er sprake zijn van bestaand beleid, waarmee de rentegevoeligheid in de pensioencontracten kan worden verminderd. Dit biedt ook de kans om het theoretische onderzoek naar de voordelen en nadelen van projectierentes, uit te breiden met een internationale vergelijking van de discontovoeten in de praktijk en de effecten die daarbij optreden. Tot nog toe ontbreekt een goed overzicht van de lessen uit andere landen, terwijl het steeds prangerend wordt dat er ook op kortere termijn evenwichtige maatregelen worden genomen in Nederland, in afwachting op een meer structurele oplossing. Een internationaal onderzoek kan daarbij helpen om de Nederlandse discussie in een breder perspectief te plaatsen.

Daarnaast moet op korte termijn gewerkt worden aan een bredere agenda van herstel van vertrouwen (bij jong en oud) waar van het verminderen van de rentegevoeligheid onderdeel is waarbij we tevens u op uw verantwoordelijkheid aanspreken.

FNV, CNV en VCP staan daartoe open voor overleg met het kabinet hierover.

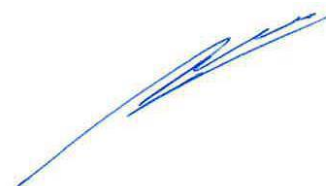
Met vriendelijke groet,

Gijs van Dijk
Vicevoorzitter FNV

Maurice Limmen
voorzitter CNV

Nic van Holstein
voorzitter VCP